Prima instanţă: Judecătoria Bălți sediul central (judecător A.Roșca)
Dosarul nr.2a-107/24 (nr.2-21058519-03-2a-25012024)

CURTEA DE APEL BĂLŢI
Colegiul Civil şi de contencios administrativ
DECIZIE

16 iulie 2024 **mun. Bălţi**

Instanţa compusă din:
Preşedintele ședinței, judecător Adriana Garbuz
Judecătorii: Elena Grumeza, Natalia Chircu
Grefier Cristina Țurcanu
Interpret Olga Gînga

examinând în ședință judiciară publică cererea de apel declarată de avocatul Bratu Ana reprezentantul apelantei Cucer Elena și apelul incident declarat de avocatul Polivenco Victor în interesele lui Crivomaz Lidia,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Crivomaz Lidia către Cucer Elena privind încasarea datoriei,

împotriva hotărârii Judecătoriei Bălți sediul central din 13 octombrie 2023,-

c o n s t a t ă:

Pretenţiile reclamantului:

La 21 aprilie 2021 Crivomaz Lidia s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Cucer Elena privind încasarea datoriei.

În motivarea cererii de chemare în judecată a invocat că la 24.08.2010 și 28.12.2016 a fost întocmită recipisa de către Cucer Elena, prin care aceasta confirmă că la moment are obligația de a restitui suma împrumutată în mărime de 18 000,00 euro (echivalent a 377 460,00 lei la cursul valutar la 20,97 la BNM) cu calcularea dobânzii de 2% lunar. Suma finală a datoriei constituie 34 080,00 euro (echivalent a 714 657,00 lei la cursul valutar la 20,97 la BNM), care urma să fie achitată până în luna august 2017. Susține că pârâta nu a executat obligația de a restitui suma de 34080,00 euro și nu reacționează la solicitările verbale adresate.

În drept, acțiunea este întemeiată pe prevederile art.1242, 1244, 1247 Cod civil.

Solicită Crivomaz Lidia încasarea de la Cucer Elena a sumei de 34 080,00 euro, echivalentul a 714 657,00 lei la cursul de 20,97 al BNM la data de 28.12.2016.

Prin încheierea Judecătoriei Bălți sediul central din 22 aprilie 2021 cererea de chemare în judecată s-a restituit.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 28 iunie 2021 s-a casat integral încheierea Judecătoriei Bălți sediul central din 22 aprilie 2021, cu restituirea cauzei la rejudecare, la etapa primirii cererii de chemare în judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Bălți sediul central din 24 noiembrie 2021 acțiunea civilă s-a admis.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 19 ianuarie 2023 s-a casat integral hotărârea Judecătoriei Bălți sediul central din 24 noiembrie 2021, cu restituirea cauzei la rejudecare în aceiași instanță, în alt complet de judecată.

Poziția primei instanțe:

Prin hotărârea Judecătoriei Bălți sediul central din 13 octombrie 2023 acțiunea civilă s-a admis parțial. S-a încasat de la Cucer Elena în beneficiul lui Crivomaz Lidia datoria în sumă de 29 300 Euro, conform cursului BNM la momentul încasării. S-a încasat de la Cucer Elena taxa de stat în contul statului în sumă de 16 921,54 lei.

Solicitarea apelantului:

La 13 noiembrie 2023 avocatul Bratu Ana în interesele apelantei Cucer Elena a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Bălți sediul central din 13 octombrie 2023, solicitând casarea hotărârii, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea civilă să fie respinsă.

La 8 aprilie 2024 avocatul Polivenco Victor în interesele lui Crivomaz Lidia, a declarat apel incident împotriva hotărârii Judecătoriei Bălți sediul central din 13 octombrie 2023, solicitând casarea hotărârii, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea civilă să fie admisă integral.

Argumentele părților:

<u>În susținerea cererii de apel</u> a invocat că suma de 34080 euro constituie suma împrumutului de 18000 euro, iar suma de 16080 constituie 2% lunar din suma împrumutului calculată din anul 28.12.2016 până în luna august 2017, sume pretinse din contul apelantei în contul intimatei.

În confirmarea faptului, că Cucer Elena a luat cu împrumut suma de 18000 euro, intimata a anexat la cerere o recipisă care nu este clar în care an a fost întocmită, prin care este scris expres faptul, că Cucer Elena a luat cu împrumut în rate de la Crivomaz Lidia bani în sumă de 18000 euro, dintre care inițial a luat suma de 8500 euro, ulterior 9000 euro şi ultima rată 500 euro. Deci, suma totală a împrumutului este de 18000 euro.

A doua recipisă anexată la materialele cauzei de către intimată dovedește că Cucer Elena a luat cu împrumut de la Crivomaz Lidia suma de 18000 euro, cu dobânda lunară de 2 % din suma împrumutului, pe care apelanta i-a achitat parţial. În anul 2014 suma

împrumutului împreună cu dobânda de 2% lunar - constituia 25 000 euro, iar în anul 2016, suma împrumutului cu dobânda constituia - 35000 euro, calculată de intimată şi nu de apelantă.

În motivarea hotărârii instanța a indicat un calcul prin care, în recipisă din 12.06.2010 şi din 19.03.2017 suma totală a împrumutului este de 47300, dintre care suma de 18000 euro a fost restituită, iar suma de 29300 euro urmează a fi încasată din contul apelantei, pe când în acţiunea civilă nu se regăseşte suma de 29300 euro pe care Crivomaz Lidia i-ar fi dat cu împrumut lui Cucer Elena.

Astfel, instanţa de fond a pronunţat o hotărâre neîntemeiată prin care a majorat din oficiu cuantumul sumei împrumutului cu 11000 euro, pe când la materialele cauzei este anexată tabelul cu calculul sumei împrumutului de 18000 euro şi a dobânzilor anuale de 2% lunar, semnat personal de către Crivomaz Lidia.

Astfel, tabelul de calcul a împrumutului şi a dobânzii indică suma totală a împrumutului este de 18000 euro; suma dobânzii calculate este de 28 800 euro; suma restituită de Cucer E. în contul lui Crivomaz L. - 12700 euro; iar suma totală a împrumutului cu dobânda constituie 34080 euro.

Menţionează că nici în şedinţa judiciară, nici prin intermediul Direcţiei de Evidenţă şi Documentare procesuală în procesul judecării cauzei civile în prima instanţă, Crivomaz Lidia nu a înregistrat o cerere suplimentară de majorare a cuantumului pretenţiilor din acţiune. Numai după finisarea examinării cauzei în fond, la etapa susţinerilor verbale initimata a prezentat instanţei în scris susţineri verbale din care reiese că apelanta i-ar fi datoare cu toată averea ei: apartament, lot de teren, mobilă, pensie de întreţinere ş.a., şi că apelanta îi este datoare din anul 2010 până în anul 2020 să îi achite lunar dobânda de 2 % din suma împrumutului.

Dacă prima instanţă ar fi examinat just cauza civilă, ar fi constatat faptul, că suma integrală a împrumutului este de 18000 euro; suma dobânzii de 2% lunar pretinsă este de 28 800 euro; suma împrumutului rambursată în contul lui Crivomaz Lidia este de 18 000 euro; suma de 28800 euro este o clauză contractuală abuzivă; recipisa din 28.12.2016 constată faptul, că Cucer Elena a întocmit mai multe recipise pentru confirmarea împrumutului, dar nu pentru a lua alte sume de împrumut.

În şedinţa judiciară din 04.10.2023 intimata a recunoscut că Cucer Elena i-a restituit în rate sume de bani, iar în total a primit suma de 18000 euro. Crivomaz Lidia consideră că apelanta i-a restituit sume băneşti în calitate de dobândă lunară de 2% stabilite în recipisă şi nu din corpul împrumutului.

Menționează că intimata se foloseşte cu rea-credinţă de drepturile ei procedurale, insultă şi ponegreşte apelanta, îi duce contul la toate bunurile ei, prin ce doreşte ca în contul dobânzii de întârziere calculate să-i fie transmise bunurile apelantei.

În rezultatul examinării cauzei s-a constatat că lipseşte obiectul acţiunii privind încasarea sumei de 18000 euro ca sumă împrumutului, pe când apelanta i-a restituit suma de 18000 euro intimatei în rate până la momentul înregistrării acţiunii civile.

Deoarece circumstanţele enumerate supra nu au fost constatate şi elucidate pe deplin de către prima instanţă, solicită Curții de Apel Bălți să rejudece cauza şi să pronunţe o decizie corectă şi întemeiată, potrivit primei instanţe.

În motivarea apelului incident s-a invocat că nu este de acord cu hotărârea instanței de fond în latura respingerii solicitării lui Crivomaz Lidia privind încasarea cu titlu de datorie la restituirea împrumutului suma de 17500 euro, și solicită a fi casată hotărârea, rejudecată cauza cu pronunțarea unei decizii noi prin care a dispune încasarea din contul lui Cucer Elena în beneficiul lui Crivomaz Lidia suma de 34080 euro.

Prin hotărârea pronunțată instanța de fond a reținut în p.31 faptul că în ședință de judecată din 04.10.2023 la minutul 00:33 – 00:34, reclamanta a declarat că pârâta i-a restituit suma totală de 17500 euro. Invocă caracterul eronat al interpretării declarațiilor făcute de reclamanta Crivomaz Lidia în ședință de judecată bazate pe presupuneri și care nu sunt în concordanță cu probele anexate la materialele cauzei.

Astfel prin acțiunea depusă Crivomaz Lidia a invocat existența relațiilor contractuale de împrumut, ce au fost documentate prin întocmirea a două recipise personal de către Cucer Elena în care au fost incluse condițiile de acordare a împrumutului în sumă de 18 000 euro.

Potrivit recipisei din 28.12.2016 se atestă existența datoriei în sumă totală de 35000 euro formată din datoria de bază la restituirea împrumutului de 18000 euro și dobânda la împrumut în cuantum de 2% lunar din suma împrumutată, stabilit prin recipisa din 24.08.2010.

La cererea de chemare în judecată a fost anexat calculul sumei datorate semnat de către Crivomaz Lidia, prin care invocă existența datoriei de bază în cuantum total de 18000 euro ce nu a fost restituită până la moment. Crivomaz Lidia a indicat că Cucer Elena a stins parțial datoria fiind achitată suma de 12720 euro, sumă care a fost exclusă din cuantumul datoriei solicitat a fi încasat.

Concretizează că Crivomaz Lidia a declarat restituirea banilor în limitele indicate în calculul anexat la materialele cauzei, fără a fi achitați alți bani de către Cucer Elena în contul stingerii datoriei. În cadrul dezbaterilor judiciare în instanța de fond Crivomaz Lidia a susținut integral acțiunea depusă și a solicitat admiterea acesteia cu încasarea sumelor indicate cu titlu de datorie în baza contractului de împrumut, fapt ce denotă caracterul corect a circumstanțelor de fapt indicate în cererea de chemare în judecată și în calcul anexat. Prin urmare, instanța de fond neîntemeiat a reținut ca fiind restituită datoria în sumă de 17500 euro de către Cucer Elena în beneficiul lui Crivomaz Lidia fără a

elucida pe deplin când a fost restituită datoria și dacă aceasta a fost restituită integral sau parțială și în ce perioade.

În referința la apelul declarat de Cucer Elena Crivomaz Lidia a indicat că prin hotărârea pronunțată instanța de fond a reținut că Cucer Elena a restituit în beneficiul lui Crivomaz Lidia suma de 17500 euro până la momentul depunerii acțiunii în instanța de judecată. Respectiv, instanța de fond a dispus încasarea din contul lui Cucer Elena în beneficiul lui Crivomaz Lidia suma de 29300 euro, care este compusă din dobânda de 28800 euro și 500 euro restanță la restituirea împrumutului.

Prin apelul declarat de Cucer Elena se invocă caracterul abuziv al clauzei privind stabilirea dobânzii la împrumut în cuantum de 2% lunar și faptul, că suma împrumutului de 18000 euro a fost restituită benevol de către apelantă, extrajudiciar, până la depunerea cererii de chemare în judecată de către Crivomaz Lidia.

În partea ce ține de caracterul abuziv al clauzei stabilite de părți în contractul de împrumut privind dobânda la împrumut invocă netemeinicia celor invocate de apelant fără a face trimitere la temeiul de drept pe care se bazează cele invocate.

În prezenta speță relațiile contractuale de împrumut au fost documentate prin recipisele anexate în original la materialele cauzei ce au fost scrise personal de către apelanta Cucer Elena, datate și semnate personal de către apelantă.

Mai mult ca atât, Cucer Elena a întocmit două recipise în care personal a indicat clauze privind stabilirea dobânzii la împrumut și a făcut și calcul la datoria restantă în care a fost inclusă restanța la restituirea sumei împrumutate și restanța la restituirea dobânzii la împrumut.

Prin urmare, în prezenta speță părțile au încheiat un contract de împrumut ce are clauze negociate din timp la care au avut acces în egală măsură atât împrumutatul, cât și împrumutătorul și prin aplicarea semnăturilor pe ambele recipise Cucer Elena a exprimat acordul cu toate condițiile stabilite și nu a invocat caracterul abuziv condițiilor de acordarea a împrumutului.

În partea ce ține de restituirea împrumutului de către Cucer Elena lui Crivomaz Lidia până la depunerea cererii de chemare în judecată, invocă lipsa probelor cercetate în instanța de fond ce ar permite instanței de judecată stabilirea cu certitudine a acestui fapt. Invocă caracterul neprobat al circumstanțelor de fapt menționate în apel de către Cucer Elena privind restituirea în beneficiul lui Crivomaz Lidia a sumei de 17500 euro în mod benevol și extrajudiciar, or, la materialele cauzei nu au fost anexate careva probe, ce ar corespunde criteriilor stabilite la art.210 alin. (1) Cod civil sub aspectul caracterului scris al actului juridic ce poate proba restituirea a împrumutului. În baza celor invocate și în temeiul art.385 lit.a) Cod de procedură civilă solicită respingerea apelului declarat de Cucer Elena.

Poziția părților în ședința de judecată:

În ședința de judecată reprezentantul apelantei Cucer Elena, avocatul Bratu Ana a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii civile.

Intimata Crivomaz Lidia a solicitat respingerea apelului.

Reprezentantul intimatei Crivomaz Lidia, avocatul Polivenco Victor a solicitat respingerea apelului și menținerea hotărârii.

Aprecierea instanței de apel:

Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces, a materialelor din dosar și a normei legale relevante speței, Colegiul consideră necesar de respinge apelul declarat de Cucer Elena și apelul incident declarat de Crivomaz Lidia prin intermediul reprezentanților, din considerentele ce urmează.

Colegiul civil reţine că dispozitivul hotărârii contestate a fost pronunţat la 13 octombrie 2023, iar apelul a fost declarat la 13 noiembrie 2023, prin urmare apelul este declarat în termenul legal stipulat la art.362 Cod procedură civilă.

Articolul 362^1 alin.1 Codul de procedură civilă prevede că în cadrul procesului în care se judecă apelul depus de apelant, intimatul este în drept, după expirarea termenului de apel, să depună apel în scris, inclusiv în formă electronică prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor. Apelul incident se depune nu mai tîrziu de data depunerii referinţei la cererea de apel.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 18 martie 2024 apelul declarat de Cucer Elena s-a acceptat spre examinare, s-a fixat ședința de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare pentru data de 28 mai 2024 ora 12.00, s-a acordat părților termen până la 16 mai 2024 pentru prezentarea referinței cu înscrisuri, înaintarea demersurilor, prezentarea /reclamarea probelor până la 16 mai 2024.

Apelul incident a fost depus la 8 aprilie 2024, deci, cu încadrarea în termenul stabilit de instanța de apel.

Potrivit art.385 lit.a) Cod de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să mențină hotărîrea primei instanţe.

Actele cauzei denotă faptul că Cucer Elena la 24.08.2010 a întocmit o recipisă în care confirmă că a împumutat de la Crivomaz Lidia suma de 18000 euro cu dobândă de 2% lunar pe perioadă de 1 an, obligându-se să restituie împrumutul la necesitate fiului lui Crivomaz Lidia - *****. Recipisa este semnată de Cucer Elena, Crivomaz Lidia, martorii *****., *****/f.d.39a vol.1, /.

La 28.12.2016 Cucer Elena a întocmit o nouă recipisă în care menționează că a împrumutat de la Crivomaz L.I. și Crirvomaz Iu.D. suma de 17500 euro +500 euro în

contul dobânzii, cu dobândă lunară de 2%, din care jumătate din dobândă restituie, iar plata la altă jumătate din dobândă se amână. La fel, indică că în anul 2014 suma datoriei cu dobândă a constituit 25000 euro, iar în anul 2016 aproximativ 35000 euro. Se obligă să restituie datoria lui Crivomaz L sau lui *****. în luna august 2017 /f.d.39 vol.1/.

Este de remarcat că recipisele sunt anexate la materialele dosarului în original.

La 21 aprilie 2021 Crivomaz Lidia s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Cucer Elena privind încasarea datoriei în mărime de 34080,00 euro, echivalentul a 714 657,00 lei la cursul de 20,97 al BNM la data de 28.12.2016.

Prin încheierea Judecătoriei Bălți sediul central din 22 aprilie 2021 cererea de chemare în judecată s-a restituit /f.d.11 vol.1/.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 28 iunie 2021 s-a casat integral încheierea Judecătoriei Bălți sediul central din 22 aprilie 202,cu restituirea cauzei la rejudecare, la etapa primirii cererii de chemare în judecată /f.d.25-27 vol.1/.

Prin hotărârea Judecătoriei Bălți sediul central din 24 noiembrie 2021 acțiunea civilă s-a admis/f.d.53 vol.1/.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 19 ianuarie 2023 s-a casat integral hotărârea Judecătoriei Bălți sediul central din 24 noiembrie 2021, cu restituirea cauzei la rejudecare în aceiași instanță, în alt complet de judecată pe motivul lipsei citării legale a lui Cucer Elena /f.d.119-121 vol.1/.

La 14 septembrie 2023 avocatul Bratu Ana în interesele lui Cucer Elena a înaintat cerere privind invocarea excepției de tardivitate /f.d.150-150 vol.1/.

Prin încheierea Judecătoriei Bălți sediul central din 15 septembrie 2023 cererea privind invocarea excepției de tardivitate s-a respins ca neîntemeiată /f.d.163-164 vol.1/.

Prin hotărârea Judecătoriei Bălți sediul central din 13 octombrie 2023 acțiunea civilă s-a admis parțial. S-a încasat de la Cucer Elena în beneficiul lui Crivomaz Lidia datoria în sumă de 29300 euro, conform cursului BNM la momentul încasării. S-a încasat de la Cucer Elena taxa de stat în contul statului în sumă de 16 921,54 lei /f.d.181-183 vol.1/.

În argumentarea soluției privind admiterea parțială a acțiunii civile prima instanță a menționat că reclamanta în cadrul ședinței de judecată a susținut că pârâta i-a restituit suma de 17500 euro, pe când în calculul anexat la materialele cauzei s-a indicat ca fiind restituită suma de 12 720 euro. Totodată, pârâta n-a confirmat prin probe restituirea sumei integrale a datoriei.

La 13 noiembrie 2023 avocatul Bratu Ana în interesele apelantei Cucer Elena a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Bălți sediul central din 13 octombrie 2023, solicitând casarea hotărârii, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea civilă să fie respinsă.

La 8 aprilie 2024 avocatul Polivenco Victor în interesele lui Crivomaz Lidia, a declarat apel incident împotriva hotărârii Judecătoriei Bălți sediul central din 13 octombrie 2023, solicitând casarea hotărârii, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea civilă să fie admisă integral.

În conformitate cu dispozițiile art.373 alin.1,2 Cod de procedură civilă, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces.

Alin.6 din art.373 Cod de procedură civilă statuiază că apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor cînd consimte şi cînd hotărîrea este atacată şi de alţi participanţi la proces.

În conformitate cu art.130 din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la pertinența, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres, obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Potrivit art.5 alin.1 Cod de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

Conform art.118 alin.(1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Iar potrivit art.121 Cod de procedură civilă, instanţa judecătorească reţine spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existenţa sau inexistenţa de circumstanţe, importante pentru soluţionarea justă a cazului.

Obiectul juridic litigios din speță constituie încasarea datoriei.

Colegiul civil notează că prin natura sa, raportul juridic obligaţional este menit să producă efecte juridice. Efectul general al oricărei obligaţii este de a da creditorului dreptul de a obţine de la debitor îndeplinirea exactă a prestaţiei la care s-a obligat. Dar, pentru ca o obligaţie să poată fi executată, mai întîi de toate, este necesar ca aceasta să existe. Obligaţiile se consideră executate în mod corespunzător, dacă sunt respectate toate condiţiile prevăzute în actul din care au luat naştere, precum ar fi cele privitoare la obiectul, subiectele, locul, timpul şi modul de executare.

Conform art.513, 514, 572 alin.2 Cod civil, debitorul şi creditorul trebuie să se comporte cu bună-credinţă şi diligentă la momentul naşterii, pe durata existenţei, la momentul executării şi stingerii obligaţiei. Obligaţiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) şi din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condiţiile legii. Obligaţia trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credinţă, la locul şi în momentul stabilit.

Prin obligaţie pecuniară se va înţelege acea obligaţie, în virtutea căreia debitorul e obligat, în baza unui contract sau a unei obligaţii extracontractuale prevăzute de Codul civil, să transmită creditorului bani, în sumă determinată sau determinabilă.

În conformitate cu prevederile art.666 alin.1 Cod civil, redacția an.2002, contract este acordul de voinţă realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice, iar potrivit art.667 alin.1 Cod civil, părţile contractante pot încheia în mod liber, în limitele normelor imperative de drept, contracte şi pot stabili conţinutul lor.

Articolul 210 alin.2 Cod civil stipulează că în cazul în care, conform legii sau învoielii între părţi, actul juridic trebuie încheiat în scris, el poate fi încheiat atît prin întocmirea unui singur înscris, semnat de părţi, cît şi printr-un schimb de scrisori, telegrame, telefonograme, altele asemenea, semnate de partea care le-a expediat.

Potrivit art.867 alin.1 Cod civil, prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părţi (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeaşi sumă sau bunuri de acelaşi gen, calitate şi cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

Articolul 871 alin.1 Cod civil statuiază că împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul şi în modul stabilit în contract.

Conform art.585 Cod civil, în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobîndă, se plătește o dobîndă egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Potrivit art.210 alin.1 Cod civil, trebuie să fie încheiate în scris actele juridice dintre persoanele juridice, dintre persoanele juridice şi persoanele fizice şi dintre persoanele

fizice dacă valoarea obiectului actului juridic depăşeşte 1000 de lei, iar în cazurile prevăzute de lege, indiferent de valoarea obiectului.

Reieșind din materialele cauzei suma de bază împrumutată este în mărime de 18000 euro, prin urmare părțile în litigiu s-au conformat dispozițiilor legale și au întocmit contractul de împrumut în scris sub formă de recipisă.

Potrivit calculul anexat la cererea de chemare în judecată, suma totală a dobânzii contractuale constituie 28800 euro, calculată în mărime de 2% lunar, după cum urmează: pentru anii 2011-2016 câte 4320 euro anual, iar pentru anul 2017 (8 luni)-2880 euro /f.d.7 vol./.

Astfel, în conformitate cu recipisa din 28.12.2016 scadența contractului era în luna august 2017, termen până la care a fost calculată și dobânda contractuală.

Deci, la expirarea termenului suma de bază a împrumutului și a dobânzii de întârziere constituia 46800 euro (18000 euro + 28800 euro). S-a menționat în calculul respectiv că Cucer Elena a restituit 12720 euro, suma restantă constituind 34080 euro, sumă care constituie obiectul acțiunii din prezenta speță.

Prima instanță a admis parțial acțiunea civilă și a încasat suma de 29300, argumentând prin faptul că reclamanta/intimată Crivomaz Lidia în ședința de judecată din 4 octombrie 2023 a susținut că Cucer Elena i-a restituit suma de 17500 euro din suma totală a datoriei, astfel, restanța fiind de 29300 euro.

În ședința instanței de apel, părțile au confirmat faptul că prin recipisa din 28.12.2016 Cucer Elena a confirmat datoria la împrumutul din 24.08.2010, nefiind un nou împrumut. S-a mai stabilit și faptul că părțile nu au convenit expres la modalitatea de achitarea a împrumutului, Crivomaz Lidia în ședință a susținut că Cucer Elena îi restituia câte puțin datoria, în euro sau în lei, achitându-i pentru chiria locuinței, că în sumele achitate se includea atât datoria de bază, cât și dobânda contactuală.

Articolul 122 alin.1 Cod procedură civilă statuează că circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probaţiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.

Dat fiind că Crivomaz Lidia în ședința de judecată a confirmat restituirea de către Cucer Elena a sumei de 17500 euro rezultă că prima instanță corect a stabilit că restanța la împrumutul de bază și dobânda contractuală constituie suma totală de 29300 euro (46800 euro - 17500 euro).

Reprezentantul apelantei susține că datoria a fost achitată integral, însă în confirmarea acestui fapt nu au fost prezentate probe justificative, întocmite în scris, după cum prevede art.210 Cod civil sau art. 644 CC până în martie 2019, respectiv 967 CC actual. Or, recipisele din 24.08.2010 și din 28.12.2016 sunt în original deținute de

reclamantă, anexate la dosar, prin urmare, nefiind demonstrată achitarea integrală a datoriei.

Colegiul va respinge argumentul apelantei precum că clauza din contractul de împrumut referitor la dobânda contractuală în mărime de 2% lunar este abuzivă, din următoarele considerente:

Prin prisma art.1 alin.(2) din Codul civil (în vigoare la momentul încheierii contractului de împrumut), persoanele fizice şi juridice sunt libere să stabilească, pe bază de contract, drepturile şi obligaţiile lor, orice alte condiţii contractuale, dacă acestea nu contravin legii.

Articolul 679 alin.1,2 Cod civil reglementează că contractul se consideră încheiat dacă părţile au ajuns la un acord privind toate clauzele lui esenţiale. Sînt esenţiale clauzele care sînt stabilite ca atare prin lege, care reies din natura contractului sau asupra cărora, la cererea uneia din părţi, trebuie realizat un acord.

Potrivit art. 869 CC în redacția până la modificările din martie 2019 – în baza contractului de împrumut, părțile pot prevedea și plata unei dobânzi, care trebuie să fie într-o relație rezonabilă cu rata de bază a BN a Moldovei. (2) Înţelegerea asupra dobînzii prin care se încalcă dispoziţia alin.(1) este nulă. (3) Se plăteşte dobîndă la expirarea fiecărui an pentru perioada dintre momentul încheierii contractului şi cel al restituirii împrumutului dacă în contract nu este prevăzut altfel

Iar potrivit Recomandării CSJ nr. 13 Privind relaţia rezonabilă dintre dobânzile practicate pe piaţa financiară nonbancară şi rata de bază a Băncii Naţionale a Moldovei, se deduce posibilitatea aplicării a dublului ratei de referinţă interbancară (CHIBOR) publicată de Banca, față de persoana ce luat împrumut.

Astfel, Colegiul reține faptul confirmat de părți că recipisele au fost semnate personal de către împrumutata Cucer Elena, dânsa fiind de acord cu mărimea dobânzii contractuale de 2% lunar la momentul întocmirii recipisei, cât și ulterior, când a întocmit recipisa din 28.12.2016, în care confirmă mărimea datoriei totale, care include datoria de bază și dobânda contractuală.

Colegiul civil notează că dobânda prevăzută de părți, este prevăzută în înscrisul încheiat și consemnat bilateral.

Potrivit informației de pe portalul Băncii Naționale a Moldovei, la data încheierii contractului de împrumut - 24.08.2010 rata de refinanţare a Băncii Naţionale a Moldovei (CHIBOR) pentru 12 luni constituia 14,23%, respectiv, dublul acestei rate ar fi de 28,46, anual, iar dobânda contractuală, solicitată de reclamantă se încadrează perfect în limita de până la 28,46 anual, motiv din care nu există temeiuri pentru declararea nulității acestei clauze contractuale, scrise.

Potrivit art.98 alin.(1) Cod de procedură civilă, cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanţa judecătorească, precum şi taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pîrît proporţional părţii admise din acţiune dacă pîrîtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată.

Deoarece acțiunea civilă s-a admis parțial, prima instanță justificat a dispus încasarea de la Cucer Elena în contul statului a taxei de stat în sumă de 16 921,54 lei 54 bani, Crivomaz Lidia fiind scutită de la plata taxei de stat la înaintarea acțiunii în judecată.

Din considerentele menționate şi având în vedere că prima instanță a constatat şi a elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea fondului cauzei, corect a aplicat legea materială, adoptând o decizie legală şi întemeiată, iar motivele apelului și apelului incident nu constituie temei de casare a hotărârii contestate, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți ajunge la concluzia de a respinge cererea de apel declarată de avocatul Bratu Ana reprezentantul apelantei Cucer Elena și apelul incident declarat de avocatul Polivenco Victor în interesele lui Crivomaz Lidia, cu menținerea hotărârii Judecătoriei Bălți sediul central din 13 octombrie 2023.

Potrivit art.429 alin.1, art.434 alin.1 Codul de procedură civilă, pot fi atacate cu recurs deciziile pronunţate de curţile de apel în calitatea lor de instanţe de apel, cît şi hotărîrile pronunţate de curţile de apel. Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Conducându-se de prevederile art.385 lit.a) Codul de procedură civilă, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți, -

decide:

Respinge cererea de apel declarată de avocatul Bratu Ana reprezentantul apelantei Cucer Elena și apelul incident declarat de avocatul Victor Polivenco în interesele lui Crivomaz Lidia.

Menține hotărârea Judecătoriei Bălți sediul central din 13 octombrie 2023, pronunțată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Crivomaz Lidia către Cucer Elena privind încasarea datoriei.

Decizia este definitivă, fiind cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție, în termen de două luni de la comunicare, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Preşedintele ședinței, judecător **Adriana Garbuz**

Judecătorii: **Elena Grumeza** **Natalia Chircu**